

Ivo Perić: MEMOARSKI ZAPISI.

Tragom života ispunjenog
školskim, znanstvenim i
književnim radom

(*Hrvatski pedagoško-književni zbor,*
Zagreb 2015., str. 331)

SADRŽAJNO, ZANIMLJIVO I KORISNO

Memoari su svojom faktografijom i načinom kazivanja zanimljiva literatura. Oni su autorovo svjedočanstvo o sebi i drugim ljudima (njegovim suvremenicima), o prilikama, neprilikama i uopće o društvenom ozračju njegova vremena. Čitatelji vole takvu literaturu jer ih znatiželja unosi u opisane životne situacije i širi im spoznajne horizonte. Ujedno ih podsjeća i na slične vlastite doživljaje, zapažanja i prosudbe.

Pedagoška memoaristika u nas je poprilično oskudna. Nužni su poticaji da se ona obogati spisateljskim naporima iskusnih djelatnika, koji su se, radeći u školi, dokazali svojim znanjem, upornošću i odgojno-obrazovnom učinkovitošću, te stručnim i znanstvenim rastom. Ovo je djelo Ive Perića doprinos toj potrebi, a pokazuje i sve dosege jednog učitelja.

Izlažući svoja spomen-sjećanja, dr. sc. Ivo Perić je, kao darovit, vješt i iskusan pisac, učinio je to u okviru posebnih tematskih podcjelina, kojih je ukupno 34. To je mnogo adekvatnije od kronološkog načina kazivanja jer se o istim stvarima govori na jednom mjestu i jer se te podcjeline mogu i zasebno čitati. Intelektualno vrlo znatiželjan, uz to marljiv, ustrajan i radno učinkovit, on je tijekom čitavog svoga života intenzivno živio sa svojim neumornim aktivizmom, bogatim znanjem i plodnom stvaralačkom poduzetnošću, iskazanom na tri djelatna područja: *školsko-pedagoškom, znanstveno-historiografskom i spisateljsko-književnom.*

U ovim su Perićevim memoarskim kazivanjima znatan prostor dobili škola, učenici, nastavnici, učenički roditelji, položaj škole i nastavnika u društvu, školski i kućni odgoj, nastavni programi i udžbenici, pedagoški časopisi i pedagoška literatura. Kako je to sagledavao i prezentirao predočit ćemo, primjera radi, s nekoliko citata i opisnih navoda, koji su jednako sadržajni i zanimljivi kao i oni ostali, mnogobrojni opisi, što ih u ovom prikazu, zbog ograničenog prostora, ne možemo navesti.

Pripovijedajući o osnovnoj školi u svome rodnom mjestu i o svojim osnovnoškolskim danima, istakao je kako se njegov djed Jure (rođen 1845.), kao aktivist Narodne hrvatske stranke (većinske stranke u Dalmatinskom saboru) i vijećnik Općine prominske, uporno i uspješno zalagao za izgradnju i otvaranje te škole. “Ta je škola napokon započela radom 1905. (...) Među prvim njezinim učenicima nalazio se i Jurin mlađi sin Marko (moj otac, rođen 1898.). Tu je školu pohađala i moja majka Marija (rođena 1901.). Tu smo školu pohađali i moje sestre i ja. Kad sam ja počeo pohađati tu školu (1937.), moj je otac zamolio učitelja Pavla Kovačića da sjedim u istoj klupi u kojoj je i on sjedio. I učitelj je udovoljio toj molbi.“

Vrlo su zanimljiva i sjećanja Perića kao srednjoškolca u Zadru. Nošen svojom radoznalošću, zaželio je razgledati Nin, starohrvatski kraljevski i biskupski grad, udaljen oko 17 km od Zadra, o čemu je zapisao: “Jednoga dana (potkraj ožujka 1947.), kad nismo imali nastavu, (...) odlučio sam početi u Nin. Kako sam bio domski đak, obavijestio sam o tome dežurnog odgojitelja. Naglasio sam da idem sam jer da nisam uspio nagovoriti još nekoga od mojih školskih drugova da mi se pridruži. Krenuo sam odmah poslije doručka. Taj naš domski doručak sastojao se od jedne šalice slabo zaslađenog čaja i jedne kriške kruha. (Štruca kruha rezala se za svaki od tri dnevna obroka na 12 dijelova) (...). Koračao sam brzo makadamskim putem od Zadra prema Ninu. Bio je vedar, ali burovit i prohladan dan (...). Nakon nešto više od tri sata hoda stigao sam u Nin, ribarsko i težačko mjesto. Vidio sam u nekim dvorištima zaprežna kola, plugove, prazne bačve, ponekog konja ili magarca, kokoši, ribarske *sviće* i ribarske *mriže*. Ubrzo potom razgledao sam ostatke foruma i Dijanina hrama i, naposljetku, crkvicu Sv. Križa. Najviše vremena za te moje samotničke posjete Ninu posvetio sam crkvici Sv. Križa, toj starohrvatskoj katedrali (...). Promatrao sam njene male dimenzije i njen oblik, koji je na svoj način imao lik križa”. U ranim poslijepodnevrim satima slijedio je njegov povratak iz Nina u Zadar. “U tom povratnom smjeru, bez ručka, osjećao sam iscrpljenost i umor. Imao sam loše, stare cipele, krute i otijesne. Boljela su me stopala, a dobio sam i žuljeve na objema nogama. Ovaj mi je hod u povratku bio sve teži i sporiji. Često sam zastajkivao, odmarao se i potom s naporom nastavljaio dalje. Od privežnog puta, koji vodi za Petrčane, izuo sam cipele, nosio ih u rukama i hodao u čarapama koje su i inače bile poderane. Imao sam ispočetka osjećaj da me žuljevi, dok hodam u čarapama,

manje bole. Nakon pola sata takvog hoda, osjetio sam svojevrstne tegobe u području stopala, a i koljena su me počela boljeti. Ponovno sam obuo cipele i nastavio dalje, krećući se, štono bi se reklo, *malo brže od puža*. Napokon, jedva sam stigao u Zadar. Sa gradskog tornja otkucavalo je 20 sati i 45 minuta. Čim sam došao u đački dom javio sam se odgojitelju (da zna da sam se vratio). Vrijeme je večere već bilo prošlo. (...) Odgojitelj me je, kad sam mu se javio, onako nezainteresirano i hladno pogledao, ne rekavši mi ni riječi. A mogao me i trebao upitati jesam li ostvario svrhu svoga izleta, jesam li umoran i jesam li gladan“. Takva odgojiteljeva ravnodušnost i neprofesionalnost iznenadila je učenika Perića, koji se potom pitao: kakav je to odgojitelj i uopće kakav je to čovjek? “Po mojemu mišljenju, a valjda je tako moralo pisati i u pravilniku o đačkim domovima, odgojitelj se trebao odlikovati svojom brižnošću, toplinom, dobrotom, uljudnošću, savjesnošću i odgovornošću i biti blizak domskim đacima kao da im je otac ili stariji brat”.

Čitajući Memoarske zapise saznajemo kako se prema svim svojim profesorima, bez obzira na ovo iskustvo, učenik Perić odnosio s poštovanjem. Posebno je cijenio one koji su se isticali stručnošću, poduzetnošću i pedagoškim taktom (kao što bijahu Mara Dobrenić, Kamilo Križanić, Mira Kolarec, Šime Dešpalj i drugi). Bio je zapažen ne samo svojom đačkom marljivošću, već i po tome što se, početnički, bavio književnim radom. Jedna njegova pjesma iz 1948. nosi naslov “Moji profesori”.

Pripreman za nastavničko zvanje, Perić je nekoliko godina kasnije, kao profesor, radio u školi s mnogo nastavničkog entuzijazma. Volio je povijest (svoj nastavni predmet), volio je svoje učenike, cijenio njihove roditelje i poštivao svoje kolege. Izgarao je, kako je zapisao, u svom nastavničkom poslu. U memoarima, pod naslovom: “Iz moga školsko-pedagoškog spomenara”, nalazi se mnoštvo njegovih zanimljivih zapažanja, informacija i konstatacija, te iskustvene opaske. Ovdje prenosimo tek neke, u kraćim izvodima:

“Bez dobre pripreme, nema dobre nastave. I ja sam se doista uvijek savjesno i redovito pripremao za nastavu. Pripremao sam se ne samo prema naravi nastavne građe (jer su neke lekcije kompleksnije, teže, a neke jednostavnije, lakše), nego i prema sastavu učenika u dotičnom razrednom odjeljenju. Istu lekciju u dva ili tri paralelna odjeljenja istog razreda nemoguće je rastumačiti i utvrditi na isti način. U odjeljenju u kojemu su bolji đaci i u kojima su razredni autoriteti znatizeljniji i uspješniji učenici, lakše je raditi (...). U odjeljenju u kojem su pak razredni autoriteti slabiji đaci, teže je raditi”.

“Poštivao sam ličnost svakog učenika (...). U svom nastavničkom odgojno-obrazovnom zanosu bio sam uvjeren da bih uspio pripitomiti i lava. Međutim, život me naučio da prihvatim realnije spoznaje: *da je moć odgoja velika, ali da nije svemoguća*”.

“Nastavnik treba vjerovati da se može postići radom i odgojem i ono što mu se u prvi mah čini nemogućim. Život i rad ne mogu ni bez iluzija. Oduzmi nastavniku iluzije, oduzeo si mu pokretačku snagu, smisao njegovanja pedagoškog idealizma, ljepotu njegova samozavaravanja, potrebni odmak od grubih iskaza stvarnosti”.

Baveći se usporedo, u svoje slobodno vrijeme i znanstvenim, historiografskim radom, Perić je i doktorirao. Tada se nalazio na dužnosti direktora dubrovačke gimnazije. Na toj je dužnosti ostao deset godina, ostavivši iza sebe dubok trag svoje radne učinkovitosti. Uz ostalo, obnovio je tradiciju izdavanja tiskanih godišnjih izvješća, potakao je izdavanje učeničkog tiskanog lista “Naša riječ”, napisao je monografiju o prošlosti dubrovačke gimnazije (...). Autor je udžbenika povijesti za završni razred gimnazije, tiskanog 1971., prvog takvog udžbenika u Hrvatskoj nakon Drugog svjetskoga rata. O nastajanju tog udžbenika iznio je u memoarima nekoliko važnih informativnih podataka.

O kolegama, profesorima iz Splita, Šibenika i Zadra, s kojima se susretao i surađivao, Perić je, s poštovanjem, naveo niz zanimljivih činjenica i to u odjeljcima: “Kontakti s kolegama iz splitskog školsko-pedagoškog kruga”, “U okolišu katedrale sv. Jakova” i “Između Trga pet bunara i crkve sv. Donata”.

Surađujući sa znanstvenicima (kao znanstvenik) i sa književnicima (kao književnik), autor je podsjetio na mnoge zgone, koje ove njegove memoare čine posebno interesantnim. Govori tu o Grgi Novaku, Marku Kostrenčiću, Cviti Fiskoviću, Kruni Prijatelju, Juliju Grabovcu, Stjepanu Antoljaku, Vjekoslavu Maštroviću, Nenadu Vekariću, Stijepu Obadu, Vinku Foretiću..., zatim o Marijanu Matkoviću, Miroslavi Krleži, Ivanu Aralici, Vlatku Pavletiću, Tomislavu Ladanu, Šimi Vučetiću, Ivi Frankešu, Nikoli Ivanišinu, Dragutinu Tadijanoviću, Juri Kaštelanu, Petru Šegedinu (...).

Pišući ove memoare, i spominjući imenom i prezimenom svoje suvremenike, Ivo Perić uglavnom ističe one pozitivne pojedince, koji su se istakli svojim radom i besprijekornim držanjem i osobnim životom. One druge, koji su više ili manje zagorčavali život i njemu i drugima, potpuno je zanemario, naglašavajući da takvima ne treba dizati spomenik i da ih valja prepustiti zaboravu. Svoje je memoare zaključio vrlo očovječenim savjetom i porukom: “Radite što savjesnije, upornije i plodnije i dopustite životu da do kraja potroši sve vaše kreativne mogućnosti i sve vaše iluzije!”

Na kraju ove sadržajne, zanimljive i korisne knjige memoara, njezin je urednik, prof. dr. sc. Nevio Šetić, napisao *Pogovor*, u kojem je znalački, vrlo koncizno, dao potrebne biobibliografske informacije o autoru i knjizi.

Franko Mirošević

